บทความความรู้ทางกฎหมาย

ฉบับที่ ๑๒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เดือน กันยายน โดย นายณัชภูมิ มีบัณฑิต

ปัจจุบันหน่วยงานรัฐหลายหน่วยงานประสบปัญหาเรื่องการตั้งบังคับคดีจากมูลหนี้ต่าง ๆ จึงทำให้เกิดปัญหาเรื่องการขาดอายุความการบังคับคดีตามมา ดังนั้น บทความ ความรู้ทางกฎหมายจึงขอเสนอบทความ เรื่อง "เมื่อหนี้ใกล้ขาดอายุความบังคับคดี" เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับวิธีการบังคับลูกหนี้ให้ชำระหนี้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย

เมื่อหนี้ใกล้ขาดอายุความบังคับคดี

หนี้ที่กำลังจะขาดอายุความ คือหนี้ที่เจ้าหนี้ใกล้หมดสิทธิทางกฎหมายในการฟ้องร้องบังคับคดี หากปล่อยให้เกินเวลาที่กำหนด เจ้าหนี้จะฟ้องศาลไม่ได้ (ยกเว้นลูกหนี้ไม่สู้คดีเรื่องการขาดอายุความ) หนี้หลัก ๆ ที่เกิดขึ้นแบ่งได้ ดังนี้

๑) หนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลมีอายุความฟ้องร้อง ๒ ปี นับแต่วันที่ผิดนัดชำระหรือวันสุดท้ายที่ชำระหนี้

๒) เงินกู้ยืมทั่วไปและสัญญาซื้อขายมีอายุความ ๑๐ ปี หรือหนี้ที่ต้องผ่อนเป็นงวด ๆ จะมีอายุความแต่ละงวดแยกกันไป ๕ ปี

๓) หนี้ตามคำพิพากษา มีอายุความในการบังคับคดี ๑๐ ปี นับตั้งแต่วันที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ซึ่งหมายความว่าเจ้าหนี้มีเวลา ๑๐ ปีในการสืบทรัพย์ ยึดทรัพย์ หรืออายัดเงินเดือนของลูกหนี้เพื่อนำมาใช้หนี้ตามกฎหมาย

ซึ่งปัญหาส่วนมากที่เกิดขึ้น คือหนี้ตามคำพิพากษา โดยส่วนมากจะลืมหรือปล่อยปละละเลยจนทำให้หนี้ดังกล่าวใกล้ขาดอายุความบังคับคดี

สิ่งที่ควรปฏิบัติเมื่อทราบว่าหนี้ใกล้ขาดอายุความบังคับคดี

๑) ตรวจสอบ "วันอ่านคำพิพากษา" เพื่อคำนวณวันขาดอายุความที่แน่ชัด

๒) เร่งสืบทรัพย์แบบเร่งด่วน (หากยังไม่พบทรัพย์) โดยสืบทรัพย์เชิงลึกของลูกหนี้ (รวมถึงคู่สมรสในบางกรณี) และสืบแหล่งรายได้ ตรวจสอบว่าปัจจุบันลูกหนี้ทำงานที่ใด เพื่อเตรียมอายัดเงินเดือน (เฉพาะกรณีเงินเดือนเกิน ๒๐,๐๐๐ บาท และไม่เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐ) หรืออายัดโบนัสและเงินชดเชย หรือเงินสหกรณ์ต่าง ๆ

๓) ยื่นคำขอ "ยึดทรัพย์หรืออายัดทรัพย์" ให้ทันภายใน ๑๐ ปี (สำคัญมากที่สุด) เพราะทรัพย์ที่ยึดหรืออายัดได้ก่อนครบ ๑๐ ปี สามารถดำเนินการบังคับได้ต่อจนกว่าจะเสร็จสิ้น

๔) ควรเตรียมแผนสำรอง คือการเจรจาทำ "สัญญาประนีประนอมยอมความฉบับใหม่" แต่ต้องดำเนินการหลังจ้างตั้งคำบังคับคดีแล้ว และต้องดำเนินการเขียนสัญญาประนีประนอมยอมความต่อหน้าเจ้าพนักงานบังคับคดี ซึ่งมีฎีกาวางหลักไว้แล้วความว่า ฎีกาที่ ๕๔๘๑/๒๕๕๐ "...จำเลยได้ทำสัญญาผ่อนชำระหนี้ค้างตามคำพิพากษาให้แก่โจทก์ไว้ต่อหน้าเจ้าพนักงานบังคับคดี และเจ้าพนักงานบังคับคดีได้บันทึกรายงานไว้ข้อตกลงดังกล่าวมีผลผูกพันโจทก์และจำเลย และมีผลทำให้หนี้ตามคำพิพากษาเดิมระงับไป เกิดเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความขึ้นใหม่ในชั้นบังคับคดี เมื่อจำเลยผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามข้อตกลงดังกล่าว โจทก์ย่อมมีสิทธิบังคับคดีตามข้อตกลงผ่อนชำระหนี้ขึ้นใหม่นี้ได้ โดยเริ่มนับอายุความบังคับคดีสิบปีใหม่อีกครั้ง นับแต่วันที่จำเลยเริ่มผิดนัดชำระหนี้งวดแรกของข้อตกลงฉบับใหม่นั้น..."

๕) หากสืบพบว่าลูกหนี้โยกย้ายทรัพย์สินหนี คือลูกหนี้เคยมีบ้านหรือที่ดิน แต่เพิ่งแอบโอนเปลี่ยนชื่อให้ญาติพี่น้องในช่วงที่หนี้ใกล้ขาดอายุความ ให้ดำเนินการฟ้องคดี “โกงเจ้าหนี้” ซึ่งเจ้าหนี้สามารถยื่นฟ้องลูกหนี้และผู้รับโอนในข้อหา “โกงเจ้าหนี้” ได้ อันเป็นคดีอาญามีโทษจำคุก โดยส่วนมากลูกหนี้กลัวโทษจำคุกและยอมชำระหนี้คืนเพื่อยอมความ

แต่สิ่งที่ควรปฏิบัติฯ ดังกล่าว เป็นเพียงคำแนะนำและวิธีการแก้ไขเหตุ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือเมื่อมีลูกหนี้เกิดขึ้นควรรีบดำเนินไกล่เกลี่ยให้ชำระหนี้ ถ้าลูกหนี้ไม่ยอมชำระหนี้ตามนัดควรรีบดำเนินการฟ้องให้ได้คำพิพากษา และเมื่อได้คำพิพากษาแล้ว ควรรีบดำเนินการตั้งคำบังคับตามคำพิพากษา เพื่อไม่ให้รัฐเสียประโยชน์อีกทั้งยังเป็นการป้องกันเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องผิดฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ได้

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะสร้างประโยชน์และสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง “เมื่อหนี้ใกล้ขาดอายุความบังคับคดี” ในเรื่องเกี่ยวกับวิธีดำเนินการประกอบกับหลักของกฎหมายดังกล่าว เพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติถูกต้องตามหลักกฎหมาย ต่อเพื่อนพี่น้องเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักศึกษาและประชาชนที่สนใจ ผู้เขียนขอเสนอบทความความรู้ทางกฎหมายดี ๆ อีกในครั้งหน้า ซึ่งสามารถติดตามบทความรู้ทางกฎหมายได้ที่เว็บไซต์องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี (https://www.loppao.go.th/)

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

หนังสือ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กรมบังคับคดี, คู่มือติดต่อราชการกรมบังคับคดี. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา), กันยายน ๒๕๖๘

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมบังคับคดี [Online].Available URL: https://www.led.go.th/th/ (สิงหาคม, ๑๐)